

Kuulumisia eurooppalaisesta asunnottomuustutkimuksesta: 12th European Research Conference on Homelessness Changing Profiles of Homelessness: Implications for Services

Matkaraportti 22. syyskuuta 2017 pidetystä asunnottomuuskonferenssista.

Laatineet Y-Säätiön tutkijat Saija Turunen ja Maria Ohisalo

FEANTSA:n kahdestoista eurooppalainen asunnottomuustutkimuskonferenssi järjestettiin syyskuussa Barcelonan yliopistolla. Osallistujia oli kaikkiaan 29 eri maasta: monesta EU-maasta, mutta myös esimerkiksi Kanadasta, USA:sta, Australiasta, Intiasta, Norjasta ja Islannista. Suomesta mukana oli muun muassa Kritsin, Krisin, Aran ja kuntien edustajia ja Y-Säätiöstä tutkijat Saija Turunen ja Maria Ohisalo. FEANTSA järjestää vuosittain kaksi konferenssia, joista toisessa keskitytään asunnottomuustutkimukseen ja toisessa asunnottomuuden poistamisen ratkaisuihin ja asunnottomuuspolitiikkaan.

Tiedonkeruun haasteet

Pääpuhujien alustuksissa johdateltiin asunnottomuusteemaan eri näkökulmista: esille tulivat yhtäältä asunnottomuustutkimukseen ja sitä kautta asunnottomuuden torjuntaan liittyvän tiedonkeruun haasteet. Albert Sales Universitat Pompeu Fabra oli huolissaan siitä – ja sama huoli korostui monien muidenkin puhujien esityksissä – että asunnottomiksi määritellään usein vain henkilöt, jotka ovat joidenkin asunnottomuuspalveluiden piirissä ja jotka tunnetaan. Tämä rajaa ulkopuolelle tuhansittain ihmisiä, jotka eivät koskaan päädy asunnottomuuspalveluihin ja asuvat mahdollisesti kaduilla tai tuttavien surkissa.

Asumisen hinta

Toisaalta iso kysymys Euroopan- jos ei maailmanlaajuisesti on asumisen hinnan nousu, joka syrjäyttää yhä useampia asuntomarkkinoilta. Euroopassa asunnottomuus kasvaa kaikkialla muualla paitsi Suomessa, jossa asunnottomuutta on onnistuttu vähentämään. Kotimaisestakin näkökulmasta ongelma on kuitenkin tunnistettavissa erityisesti suuremmissa kaupungeissa – pieni- ja keskipalkkaisiin töihin ei kannata lähteä, koska asumisen hinta syö suuren osan käteen jäävistä tuloista. Esimerkiksi juuri Barcelonassa asunnottomien määrä on yli tuplaantunut ja kunnan sosiaalityössä autetaan suurempaa määrää ihmisiä kuin koskaan aiemmin.

Tieteenalojen yhteistyö

Michele Lancione Sheffieldin yliopistosta vetosi tutkijayhteisöön toteamalla, että asunnottomuustutkijoiden on aika irtaantua ”turvallisista silloista” ja laajentaa yhteistyötä muiden tieteenalojen tutkijoiden kanssa. Lancionen mukaan luovilla tutkimusmetodeilla voidaan paremmin ymmärtää ja tehdä näkyväksi esimerkiksi piiloasunnottomuus. Tämä asunnottomien ryhmä on kyllä näkyvä, mutta ongelmana on kuinka heitä tällä hetkellä katsotaan.

Naisten asunnottomuus

Konferenssin työryhmissä esiteltiin laaja kirjo tutkimus- ja selvitystöitä eri puolilta maailmaa.

Naisten asunnottomuutta käsittelevässä työryhmässä ranskalainen Marie-Loison Leruste pohti

asunnottomien naisten taloudellisesti haavoittuvaa asemaa useasta näkökulmasta. Tutkimustietoa on yleensä ottaen niukasta tarjolla ja olemassa olevan tiedonkin laskentatavat vaihtelevat. Tutkimustiedon puutetta peräänkuulutti myös portugalilainen Sonia Mairós Ferreira, jonka tutkimus kohdistui ikääntyviin asunnottomiin naisiin. Ferrerian mukaan tutkimusten puute voi osittain johtua siitä, että yleisesti ajatellaan, että asunnottomat naiset eivät saavuta korkeaa ikää. Ikääntyvien asunnottomien naisten ryhmää tulisi tarkastella enemmän heidän erityistarpeidensa näkökulmasta. Intialaisen Sangeetha Esther Jeyakuman Jawaharlal Nehrun yliopistosta esitys nosti asunnottomuusongelman laajuudeltaan erilaiseen mittakaavaan. Asunnottomia naisia Intiassa on virallisten arvioiden mukaan lähes kaksi miljoonaa. Tosin Jeyakuman mukaan tämä luku on todellisuudessa paljon suurempi, eikä sisällä naisia jotka asuvat slummeissa. Suurin osa näistä naisista on perheidensä hylkäämiä ja

yli puolet on joutunut poliisin, turistien ja huumekauppiainden ahdistelun kohteeksi. Vaikka useilla hätämajoituksessa asuvilla naisilla on unelma omasta kodista, lähes 40 prosenttia heistä ei aio luopua paikastaan.

Asunto ensin -periaatteen kritiikkiä

Hedda Barvik ja Maja Flåto Norjasta (Norwegian State Housing Bank) pohtivat missä määrin asunto ensin -periaate on todella norjalaisen asunnottomuustyön ja -politiikan keskiössä, vai onko kyse eräänlaisesta vanhan toimintamallin uudelleenpaketoinnista kiiltävään kuoreen. Toimintatapana asunto ensin voi olla tapa järjestää palvelut täysin uudella tavalla, mutta toisaalta se voi myös olla eräänlainen keino brändätä ja markkinoida asunnottomuustyötä. Pääasia lienee, että asunnottomuus vähenee, mutta termien käytössä pitää olla tarkkana, jotta toimien vaikuttavuudesta ja toiminnan jatkosuuntaamisesta saadaan parasta vertailukelpoista tietoa myös eri maista.

Asunnottomat perheet

Sarah Sheridan Focus Ireland -järjestöstä esitteli Irlannin perheiden kasvaneesta asunnottomuudesta tehtyä kyselyä. Kyselyn pohjalta asunnottomien asumishistoriasta piirtyi esiin neljä keskeistä ryhmää: 1. pysyvän asumisen historia, 2. prekaari/epävarma asumishistoria, 3. epätasapainoinen/kaoottinen asumishistoria, 4. alle 25-vuotiaiden nuorten asunnottomuus. Osa asunnottomista perheistä on suoraan rakenteellisen asunnottomuuden uhreja – asuntomarkkinoilla perheitä asutetaan jo esimerkiksi hostelleissa, kun riittävästi kohtuuhintaisia asuntoja ei ole tarpeeksi.

Asunnottomien ryhmittely

Roberta Pascucci fio.PSD:stä (Italian asunnottomuustoimijoiden kattojärjestö) esitteli Roomassa tehtyä tutkimusta yli 400 asunnottomasta. Sheridanin työn tapaan myös tässä tutkimuksessa piirtyi klusterianalyysillä esiin erilaisia äärimmäisen köyhyyden profiileja: 1. haavoittuvassa asemassa olevat ikäihmiset, 2. työssäkäyvät köyhät, 3. työttömät, 4. nuoret maahanmuuttajat ja 5. yksintulleet alaikäiset turvapaikanhakijat. Profiilien kautta on mahdollista suunnata toimintaa entistä tarkemmin. Usein tätä vaikeuttaa se, että tarvittavaa tietoa on haastavaa kerätä tai tietoa on mahdollisesti niin vähän, että sen pohjalta tulkintojen tekeminen on haasteellista.

Konferenssin keskeisin anti Suomeen on se että, hyvästä asunnottomuustyöstä tarvitaan entistä enemmän numeerista tietoa

laadullisen tiedon oheen. Tällä tavoin päästään parhaaseen lopputulokseen ja asunnottomuuden vähentämistä on helpompi jalkauttaa myös politiikan agendalle. Tämän lisäksi naisten asunnottomuuteen kohdentuva tutkimus, jossa voisimme hyödyntää Lancionen luovia, tieteiden välisiä avauksia tulee nostaa yhteisen keskustelun ja suunnittelun keskiöön.

Eurooppalaisittain FEANTSA:n puitteissa on mahdollista kerätä laajalti kansainvälistä vertailutietoa

ja päästä viemään asunnottomuustyön onnistumisia ja haasteita aina eurooppalaisen politiikan keskiöön.

Housing First Europe Hubin tutkimustyöryhmä kokoontui ennen varsinaista konferenssia ja kokouksessa päätettiin rakentaa jäsenten yhteinen tutkimusagenda ennakkoon kerättyjen tutkimustarpeiden pohjalta.

Tutkimuskonferenssin [esitysmateriaalit](#)

Lisää FEANTSA:n [tutkimustoiminnasta](#)